

Children Raising Siblings: Parentification in Adolescents

ARTICLE TYPE	Received Date	Accepted Date	Published Date
Research Article	04.16.2025	09.30.2026	12.15.2025

Bedriye Çelik Kanca ¹
Hacettepe University

Haktan Demircioğlu ²
Hacettepe University

Abstract

This study aimed to examine the levels of parentification among adolescents aged 14 to 18 in relation to various sociodemographic variables. In this context, the sample group consisted of 702 adolescents attending high schools in the Adapazarı district of Sakarya province. The study was designed using the survey model, one of the quantitative research methods. The researchers developed a sociodemographic information form ,and the Short Form of the Parentification Scale for Adolescents were utilized. The results revealed significant differences in parentification scores among adolescents whose parents were divorced, whose parents had physical illnesses, who had siblings younger than six years old, who had three or more siblings argued.

Keywords: Parentification, sibling, adolescence, parenting.

Citation: Çelik Kanca, B. & Demircioğlu, H. (2025). Children Raising Siblings: Parentification in Adolescents. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 58(3), 1229-1278. <https://doi.org/10.30964/auebfd.1677195>

¹Corresponding Author: PhD Candidate, Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Child Development Department, Ankara, Türkiye, bedriyecelik54@gmail.com ; <https://orcid.org/0000-0002-1659-120X>, <https://ror.org/04kwvgz42>

²Assoc. Prof. Dr., Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Child Development Department, Ankara, Türkiye, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr; <https://orcid.org/0000-0002-5092-1698>, <https://ror.org/04kwvgz42>

Adolescence is a time when young people crave both emotional and physical support from their parents. In addition to the needs their families can meet, young people during this period may also have socialization needs that their parents cannot meet, such as socializing with friends, participating in sports activities, playing a musical instrument, learning a new language, and discussing ideas they develop. In such situations, parental support for adolescents is beneficial for their social development and helps them experience a healthy adolescence. However, when parents, instead of supporting their children and adolescents, set expectations that exceed their developmental level, the outcome can become negative (Karataş & Kıran, 2023).

Parentification occurs when children are expected to fulfill instrumental or emotional caregiving roles that exceed their developmental capabilities, effectively reversing typical parent-child responsibilities (Boszormenyi-Nagy and Spark, 1973; Özbiler, 2022). While the role reversal between parents and children is more frequently referred to as parentification (Boszormenyi-Nagy and Spark, 1973), it can also be termed as "pairing" (Schleider and Weisz, 2017) or "adultification" of childhood (Burton, 2007). In this scenario, unlike conventional family relationships, it is the children and adolescents who take on the caregiving role for their parents, rather than the other way around (Özbiler, 2022). According to Jurkovic (1997), parentification can be divided into two types: instrumental parentification and emotional parentification. In instrumental parentification, parents expect children to take on more behavioral roles such as household chores, cooking, sibling care, and medical care. In emotional parentification, children are expected to provide emotional support to parents, mediate between parents, offer solutions to emotional issues faced by family members, and assist with emotion regulation skills within the family (Jurkovic, 1997).

Parentification may blur intergenerational boundaries between children and their caregivers (Hooper et al., 2008). The excessive burden associated with parentification can constrain children's socialization opportunities that are developmentally expected, potentially causing them to miss critical experiential milestones of childhood and adolescence. Such role distortions within the family system may also lead to deviations in normative filial responsibilities (Borchet et al., 2016; Byng-Hall, 2008). Psychological boundaries, particularly those between children and their parents, define appropriate family roles and demarcate developmental differences, thus being crucial for maintaining healthy child development (Johnson & Ray, 2016). Parentification may lead to the dissolution of psychological boundaries within the family system (Boszormenyi-Nagy & Spark, 1973). Consequently, weakened or dissolved boundaries (boundary diffusion or boundary dissolution) can impair a child's capacity for developmental progression throughout their growth (Hazen et al., 2005). In such cases, as noted by Karataş et al. (2022), when children subjectively evaluate parentification, the concept of "perceived injustice of parentification" emerges. These children tend to experience detrimental effects of parentification.

Another concept emerging in children's evaluation of parentification is the perceived benefits of parentification. This construct refers to the adaptive effects of parentification on the child's personality development (Karataş et al., 2022). Lewandowska-Walter et al. (2017) study found that adolescents in their sample did not perceive injustice in parentification. Rather, fulfilling assigned roles and responsibilities enhanced their perceived benefits of parentification, which in turn strengthened their sense of self-efficacy. These differential outcomes may stem from variations in adolescents' parentification experiences, influenced by cultural context, environmental factors, and individual differences in role perception. Multiple contextual factors including the child's age at parentification onset, expected caregiving tasks, gender, and parental characteristics may moderate this process. However, empirical evidence suggests that earlier initiation of parentification behaviors and developmentally inappropriate role assignments predict more severe psychosocial outcomes (Polomski et al., 2021).

According to Hooper (2019), situations such as divorce, chronic illnesses of parents, personality disorders, migration, and substance abuse significantly affect parentification. Familial factors are also among the elements influencing parentification (İplikçi and Şahin-Acar, 2019). For instance, Cook et al. (2009) found in their study that parents tend to direct their daughters to provide more caregiving at home compared to their sons (Shute et al., 2015). Peris et al. (2008) similarly reported that both instrumental and emotional parentification occur more frequently among girls than boys. However, according to Masiran et al. (2023), there is no significant difference in parentification between girls and boys. In a study conducted in Türkiye, families indicated that they expect their children to provide both financial and emotional support to the family (Çarkoğlu, 2016). Family communication and interaction are other factors that influence parentification. Callaghan et al. (2016) highlighted that sibling-focused and parent-focused parentification are most prevalent among children and adolescents affected by domestic violence. Supporting this, Khafi et al. (2014) noted that in environments where the quality of the parent-child relationship diminishes, both emotional and instrumental parentification increases. Furthermore, Chen and Panebianco (2019) stated that instrumental and emotional parentification is more intense among adolescents. Collectively, these studies suggest that parentification may be influenced by various familial factors, including parental marital status (e.g., divorce or cohabitation), family communication patterns, socioeconomic status, sibling dynamics (number of siblings, age distribution, and relationship quality), and parental education level. In essence, social, psychological, and economic factors within the family system may significantly shape children's parentification experiences.

Based on all this information, it can be stated that social, economic, or psychological problems in certain contexts or situations may lead children to assume adult roles (Masiran et al., 2023). The literature shows a shift in the understanding of parentification in light of sociodemographic information, highlighting a scarcity of studies focusing on adolescents who are both socio-culturally and economically

disadvantaged. The aim of this study is to investigate the parentification experiences of adolescents aged 14 to 18 in relation to their sociodemographic information and family relationships. The sample of the study consists of adolescents aged 14-18 who have siblings, as the scale used includes questions related to siblings.

Parentification levels of adolescents between the ages of 14-18;

1. Does it differ according to their gender?
2. Does it differ according to whether the adolescent has a sibling under the age of 6?
3. Does it differ according to whether their parents are together or apart?
4. Does it differ according to their mothers' and fathers' physical health conditions?
5. Does it differ according to their family income levels?
6. Does it differ according to the number of siblings?
7. Does it differ according to the birth order in their families?
8. Does it differ according to the education levels of their mothers and fathers?

Method

This section will present information regarding the research design, population and sample, data collection instruments, data collection procedures, and data analysis methods.

Research Model

This study aims to determine the levels of parentification among adolescents based on various sociodemographic characteristics. The research is designed using a quantitative approach, specifically following a survey research design. Survey research is a method used to examine certain characteristics of a specific group (Büyüköztürk et al., 2018).

Study Group

In determining the research population, the official records of Adapazarı District National Education Directorate were examined to identify the number of adolescents aged 14-18 studying in Adapazarı district of Sakarya province (Adapazarı District National Education Directorate, 2023). Accordingly, the data revealed that 14,569 high school students within this age range constituted the study population. For sample size determination, a 5% margin of error was considered using Israel's (1992) sample size calculation table. While the representative sample size was calculated as 385 based on the population size, we aimed to reach three times this number ($n=1,155$) to account for potential data loss, outliers, and other risks. After preliminary data screening, 702 valid forms were included in the final analysis. Thus, the study sample consisted of 702 high school students aged 14-18 from Adapazarı district. Five high schools that admit students without centralized exams were selected for the study, based on the 2022 placement list published by the Ministry of National Education (MoNE, 2022). This criterion led to the inclusion of adolescents from schools with

lower academic achievement levels. Since the Short Form of Adolescent Parentification Scale contains items and a subscale related to siblings, only adolescents who reported having siblings were included in the study. Therefore, purposive sampling was employed. Purposive sampling involves selecting participants with specific characteristics relevant to the research questions, allowing for in-depth examination of these cases (Büyüköztürk et al., 2018). Participants' sociodemographic characteristics are presented in Table 1.

Table 1

Information on Sociodemographic Variables

	<i>M</i>	<i>Sd</i>
Age	15.43	1.07
	<i>n</i>	%
Gender		
Female	387	55.13
Male	315	44.87
Grade Level		
9th Grade	243	34.62
10th Grade	254	36.18
11th Grade	118	16.81
12th Grade	87	12.39
Number Of Siblings		
One Sibling	284	40.46
Two Siblings	235	33.48
Three and More Siblings	175	24.93

As presented in Table 1, the mean age of participants was 15.43 years ($SD = 1.07$). Regarding gender distribution, 55.13% of participants were female ($n = 387$) and 44.87% were male ($n = 315$). By grade level, 34.62% were 9th graders ($n = 243$), 36.18% were 10th graders ($n = 254$), 16.81% were 11th graders ($n = 118$), and 12.39% were 12th graders ($n = 87$). In terms of number of siblings, 40.46% had one sibling ($n = 284$), 33.48% had two siblings ($n = 235$), and 24.93% had three or more siblings ($n = 175$).

Data Collection Tools

In the study, the Parentification Short Form for adolescents and a sociodemographic information form created by the researchers were used as data collection instruments.

Sociodemographic Information Form

The information form created by the researchers aims to examine gender, number of siblings, health status, parents' educational levels, the adolescent's caregiving situation for siblings, birth order of the adolescent, and the ability to mediate family disputes.

Adolescent Parentification Short Form

The Adolescent Parentification Short Form (APS-SF), developed by Karataş, Uzun, and Gündüz (2022), is a self-report measure designed to assess parentification levels in adolescents aged 14–18. The scale consists of 29 items across five subscales: (1) perceived benefits of parentification, (2) sibling-focused parentification, (3) perceived injustice of parentification, (4) emotional parentification toward parents, and (5) instrumental parentification. Internal consistency (Cronbach's alpha) coefficients for the subscales were as follows: perceived benefits ($\alpha = 0.91$), sibling-focused parentification ($\alpha = 0.77$), perceived injustice ($\alpha = 0.83$), emotional parentification ($\alpha = 0.78$), and instrumental parentification ($\alpha = 0.72$). The first subscale comprises 9 items, the second and third subscales each contain 6 items, the fourth subscale includes 5 items, and the fifth subscale consists of 3 items. The APS-SF employs a 5-point Likert-type scale, with responses ranging from 1 (Strongly Disagree) to 5 (Strongly Agree). Higher scores on each subscale indicate a greater degree of the respective parentification dimension. The scale is scored in separate sub-dimensions, and the parentification score for the parent is obtained by summing items from the 4th and 5th sub-dimensions. In the present study, the internal consistency estimates (Cronbach's alpha) for the APS-SF were as follows: perceived benefits ($\alpha = 0.84$), sibling-focused parentification ($\alpha = 0.68$), perceived injustice ($\alpha = 0.70$), emotional parentification ($\alpha = 0.71$), and instrumental parentification ($\alpha = 0.71$).

Ethical Committee Approval

Ethical approval, dated 09.08.2023 and numbered E-53286536-302.08-00003007616, was secured from a state university. Subsequently, an application was made to the Sakarya Provincial Directorate of National Education in November 2023, and permission was granted for the research. Five schools with low academic performance, as identified by the Ministry of National Education, were selected in the Adapazarı district of Sakarya Province, and the data collection phase commenced.

Data Analysis

A total of 702 data were collected within the scope of the study. The normality of the data set was carefully examined to assess its suitability for parametric analysis

methods. To this end, the normality of the distribution and the homogeneity of variances for each dependent variable (total scale score and subscale scores) were individually evaluated for each group formed by the independent variables being compared. For this purpose, the normality of the distribution of the relevant dependent variables (total score and subscales of the scale) was evaluated separately for each group of independent variables compared. This evaluation was conducted using Kolmogorov-Smirnov tests, along with visual examination of skewness and kurtosis values and histograms, and expected probability graphs.

As a result of the analyses, it was determined that all dependent variables (Perceived Benefits of Parentification, Perceived Injustice from Parentification, Sibling-Focused Parentification, Emotional Parentification towards Parents, and Instrumental Parentification towards Parents) showed skewness values ranging from -0.64 to 0.53 and kurtosis values ranging from -0.61 to 0.55 within each comparison group. In the literature (Byrne, 2013; Hair et al., 2011; Tabachnick & Fidell, 2013) it is stated that skewness and kurtosis values between -1.5 and +1.5 are within acceptable limits for a normal distribution. Additionally, histograms and expected probability graphs suggest that the distributions do not deviate significantly from normal, and thus the data set is considered to meet the assumption of normal distribution. Levene's test results indicated that variances were homogeneous across all comparisons ($p > .05$). The large sample size ($n=702$) also makes parametric tests more resistant to the normality assumption.

In this context, the Independent Samples t-test was used to identify differences between the scale total scores and sub-dimensions for categorical variables consisting of two groups. For categorical variables with three or more groups, a One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used to examine the differences among the scale scores and sub-dimensions. The Bonferroni post-hoc test was applied to determine from which groups the differences originated.

Descriptive statistics regarding the mean scores obtained by participants from the Parentification Scale (PS) are presented in Table 2.

Table 2*Descriptive Statistics*

		Mean	Sd	Min	Maks	Skewness	Kurtosis
Perceived Parentification	Benefits of	24.19	8.51	9.00	47.00	0.15	-0.60
Perceived Parentification	Injustice from	14.67	5.36	6.00	30.00	0.53	-0.27
Sibling-Focused Parentification		14.97	5.08	6.00	30.00	0.26	-0.39
Emotional Parentification towards Parents		13.96	4.80	5.00	25.00	0.19	-0.64
Instrumental Parentification towards Parents		7.09	3.32	3.00	15.00	0.52	-0.55

** $p < 0.01$

As presented in Table 2 the mean scores obtained from the subdimensions of parentification were as follows: 24.19 (Sd = 8.51) for perceived benefits of parentification, 14.67 (Sd = 5.36) for perceived unfairness of parentification, 14.97 (Sd = 5.08) for sibling-focused parentification, 13.96 (Sd = 4.80) for emotional parentification toward the parent, and 7.09 (Sd = 3.32) for instrumental parentification toward the parent.

Results

This section presents the research findings.

Findings Regarding the Differentiation of Parentification Levels According to Sociodemographic Variables

a One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and independent samples t-test were conducted to examine whether there are significant differences in the mean scores of the participants on the subdimensions of the Parentification Scale based on various sociodemographic variables. The results of these analyses are presented below.

Table 3

Results of the t-test regarding the differentiation of mean scores of the Parentification Scale subdimensions by gender

			Female (n= 387)		Male (n= 312)		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
			<i>M.</i>	<i>Sd.</i>	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>			
Perceived Parentification	Benefits of		22.24	8.38	26.61	8.05	-6.97	< .001	0.53
Perceived Parentification	Unfairness of		15.30	5.62	13.88	4.90	3.59	< .001	0.27
Sibling-Focused Parentification			14.42	5.20	15.65	4.84	-3.20	.001	0.24
Emotional Parentification Toward the Parent			13.46	4.87	14.57	4.64	-3.05	.002	0.23
Instrumental Parentification Toward the Parent			7.08	3.51	7.10	3.07	-0.09	.930	0.01

Note: PS: Parentification Scale, *d*: Cohen's *d*

As presented in Table 3, a statistically significant difference was found in the mean scores of perceived benefits of parentification among adolescents based on gender ($t(697) = -6.97$, $p < .001$, $d = .53$). The mean score for boys in perceived benefits of Parentification ($M = 26.61$, $Sd = 8.05$) was significantly higher than that of girls ($M = 22.24$, $Sd = 8.38$). Similarly, a statistically significant difference was also observed in the mean scores of perceived unfairness of parentification based on gender ($t(692.82) = 3.59$, $p < .001$, $d = .27$). The mean score for girls in perceived unfairness of parentification ($M = 15.30$, $Sd = 5.62$) was significantly higher than that of boys ($M = 13.88$, $Sd = 4.90$). Furthermore, a statistically significant difference was identified in the mean scores of sibling-focused parentification between genders ($t(697) = -3.20$, $p = .001$, $d = .24$). The mean score for boys in sibling-focused parentification ($M = 15.65$, $Sd = 4.84$) was significantly higher than that of girls ($M = 14.42$, $Sd = 5.20$). Additionally, there was a statistically significant difference in the mean scores of emotional parentification toward the parent based on gender ($t(697) = -3.05$, $p = .002$, $d = .23$). The mean score for boys in emotional parentification toward the parent ($M = 14.57$, $Sd = 4.64$) was significantly higher than that of girls ($M = 13.46$, $Sd = 4.87$). However, no statistically significant difference was found in the mean scores of instrumental parentification toward the parent based on gender ($p > 0.05$).

Table 4

Results of the t-test regarding the differentiation of mean scores of the subdimensions of the Parentification Scale (PS) based on the presence of younger siblings under the age of six

	No Sibling (n= 533)		Has Sibling (n= 162)		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>			
Perceived Benefits of Parentification	24.26	8.59	23.98	8.22	0.37	.713	0.03
Perceived Unfairness of Parentification	14.59	5.41	14.98	5.22	-0.81	.420	0.07
Sibling-Focused Parentification	14.70	5.13	15.91	4.84	-2.67	.008	0.24
Emotional Parentification Toward the Parent	13.96	4.85	13.91	4.60	0.10	.920	0.01
Instrumental Parentification Toward the Parent	7.05	3.27	7.24	3.49	-0.64	.524	0.06

Note: PS: Parentification Scale, d: Cohen's d

As presented in Table 4, a statistically significant difference was found in the mean scores of sibling-focused parentification among adolescents based on the presence of younger siblings under the age of six ($t(693) = -2.67$, $p = .008$, $d = .24$). Adolescents with younger siblings under the age of six had a higher mean score in sibling-focused Parentification ($M = 15.91$, $Sd = 4.84$) compared to those without younger siblings ($M = 14.70$, $SD = 5.13$).

However, no statistically significant differences were observed in the mean scores of perceived benefits of parentification, perceived unfairness of parentification, emotional parentification toward the parent, and instrumental parentification toward the parent between adolescents with and without younger siblings under the age of six ($p > 0.05$).

Table 5

Results of the t-test regarding the differentiation of mean scores of the subdimensions of the Parentification Scale (PS) based on parental relationship status

	Married parents (n= 625)		Single parents (n= 74)		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>			
Perceived Benefits of Parentification	24.27	8.55	23.50	8.11	0.74	.462	0.09
Perceived Unfairness of Parentification	14.32	5.18	17.64	5.92	-4.62	< .001	0.60
Sibling-Focused Parentification	14.97	5.08	14.96	5.11	0.02	.985	0.00
Emotional Parentification Toward the Parent	14.02	4.82	13.39	4.55	1.07	.284	0.13
Instrumental Parentification Toward the Parent	7.03	3.29	7.58	3.53	-1.35	.176	0.16

Note: PS: Parentification Scale, d: Cohen's d

As presented in Table 5, a statistically significant difference was found in the mean scores of perceived unfairness of parentification based on the parental relationship status ($t(697) = -4.62$, $p < .001$, $d = .60$). Adolescents with separated parents reported a higher mean score for perceived unfairness of parentification ($M = 17.64$, $SD = 5.92$) compared to those whose parents are together ($M = 14.32$, $SD = 5.18$).

However, no statistically significant differences were observed in mean scores for perceived benefits of parentification, sibling-focused parentification, emotional parentification toward the parent, and instrumental parentification toward the parent based on parental relationship status ($p > 0.05$).

Table 6

Results of the t-test regarding the differentiation of mean scores of the subdimensions of the Parentification Scale (PS) based on the mother's physical health status

	Yes (n= 65)		No (n= 634)		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>			
Perceived Benefits of Parentification	23.86	9.11	24.22	8.45	-0.33	.745	0.04
Perceived Unfairness of Parentification	17.42	5.45	14.38	5.27	4.40	< .001	0.57
Sibling-Focused Parentification	14.86	5.53	14.98	5.03	-0.18	.857	0.02
Emotional Parentification Toward the Parent	13.55	4.62	14.00	4.82	-0.71	.477	0.09
Instrumental Parentification Toward the Parent	8.15	3.50	6.98	3.28	2.73	.006	0.35

Note: PS: Parentification Scale, d: Cohen's d

As presented in Table 6, there is a statistically significant difference in the mean scores of perceived unfairness of Parentification based on the mother's physical health status ($t(697) = 4.40$, $p < .001$, $d = .57$). Adolescents whose mothers have physical health issues reported a higher mean score for perceived unfairness of parentification ($M = 17.42$, $Sd = 5.45$) compared to those whose mothers do not have health issues ($M = 14.38$, $Sd = 5.27$).

Additionally, a statistically significant difference was found in instrumental parentification toward the parent ($t(697) = 2.73$, $p = .006$, $d = .35$), with adolescents of mothers with physical health issues scoring higher ($M = 8.15$, $Sd = 3.50$) than those with healthy mothers ($M = 6.98$, $Sd = 3.28$).

However, no significant differences were observed in mean scores for perceived benefits of parentification, sibling-focused parentification, and emotional parentification toward the parent based on the mother's physical health status ($p > 0.05$).

Table 7

Results of the t-test regarding the differentiation of mean scores of the subdimensions of the Parentification Scale (PS) based on the father's physical health status

	Yes (n= 73)		No (n= 626)		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>			
Perceived Benefits of Parentification	24.70	8.95	24.13	8.46	0.54	.589	0.07
Perceived Unfairness of Parentification	16.74	5.69	14.42	5.27	3.52	< .001	0.42
Sibling-Focused Parentification	14.67	5.24	15.00	5.06	-0.53	.596	0.06
Emotional Parentification Toward the Parent	13.68	4.97	13.99	4.78	-0.51	.609	0.06
Instrumental Parentification Toward the Parent	7.82	3.55	7.00	3.28	2.00	.046	0.24

Note: PS: Parentification Scale, d: Cohen's d

As presented in Table 7, there is a statistically significant difference in the mean scores of perceived unfairness of parentification based on the father's physical health status ($t(697) = 3.52$, $p < .001$, $d = .42$). Adolescents whose fathers have physical health issues reported a higher mean score for the perceived unfairness of parentification ($M = 16.74$, $Sd = 5.69$) compared to those with healthy fathers ($M = 14.42$, $Sd = 5.27$).

Additionally, a statistically significant difference was found in instrumental parentification toward the parent ($t(697) = 2.00$, $p = .046$, $d = .24$), with adolescents of fathers with physical health issues scoring higher ($M = 7.82$, $Sd = 3.55$) than those with healthy fathers ($M = 7.00$, $Sd = 3.28$).

However, no significant differences were found in mean scores for perceived benefits of parentification, sibling-focused parentification, and emotional Parentification toward the parent based on the father's physical health status ($p > 0.05$).

Table 8

Results of the t-test regarding the differentiation of mean scores of the subdimensions of the Parentification Scale (PS) based on perceived family income

	Good (n= 297)		Middle and Below (n= 402)		<i>t</i>	<i>p</i>	<i>d</i>
	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>	<i>M.</i>	<i>Sd.</i>			
Perceived Benefits of Parentification	24.31	8.73	24.10	8.35	0.32	.747	0.02
Perceived Unfairness of Parentification	14.02	5.30	15.15	5.36	-2.77	.006	0.21
Sibling-Focused Parentification	14.70	4.93	15.17	5.18	-1.21	.228	0.09
Emotional Parentification Toward the Parent	14.16	4.80	13.81	4.79	0.95	.341	0.07
Instrumental Parentification Toward the Parent	6.76	3.25	7.33	3.35	-2.22	.027	0.17

Note: PS: Parentification Scale, d: Cohen's d

As presented in Table 8, a statistically significant difference was found in the mean scores of perceived unfairness of parentification based on family income ($t(697) = -2.77$, $p = .001$, $d = .21$). Adolescents from families with medium and low income reported a higher mean score for perceived unfairness of parentification ($M = 15.15$, $Sd = 5.36$) compared to those from families with good income ($M = 14.02$, $Sd = 5.30$).

Additionally, a statistically significant difference was found in the mean scores of instrumental parentification toward the parent based on family income ($t(697) = -2.22$, $p = .027$, $d = .17$). Adolescents from families with medium and low income had a higher mean score in instrumental parentification ($M = 7.33$, $Sd = 3.35$) compared to those from families with good income ($M = 6.76$, $Sd = 3.25$).

However, no statistically significant differences were found in the mean scores for perceived benefits of parentification, sibling-focused parentification, and emotional parentification toward the parent based on family income ($p > 0.05$).

Table 9

Results of ANOVA on the mean scores of the subdimensions of the Parentification Scale based on the number of siblings

	Sibling count	<i>n</i>	<i>M.</i>	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Post Hoc Comparisons
Perceived Benefits of Parentification	One Sibling	282	23.91	8.58	1.05	.349	0.00	-
	Two Siblings	235	23.97	8.25				
	Three and More	174	25.02	8.64				
Perceived Unfairness of Parentification	One Sibling ^a	282	14.16	5.40	3.83	.022	0.01	c>a
	Two Siblings ^b	235	14.60	5.06				
	Three and More ^c	174	15.58	5.62				
Sibling-Focused Parentification	One Sibling ^a	282	14.49	4.84	4.22	.015	0.01	c>a
	Two Siblings ^b	235	15.07	4.77				
	Three and More ^c	174	15.90	5.64				
Emotional Parentification Toward the Parent	One Sibling	282	13.78	4.74	0.42	.657	0.00	-
	Two Siblings	235	14.17	4.75				
	Three and More	174	14.00	4.96				
Instrumental Parentification Toward the Parent	One Sibling	282	6.83	3.17	2.96	.053	0.01	-
	Two Siblings	235	7.07	3.29				
	Three and More	174	7.60	3.56				

In examining Table 9, significant differences were found in adolescents' perceived unfairness of parentification scores based on the number of siblings [$F(2, 688) = 3.83$, $p = .022$, $\eta^2 = 0.01$]. The results of the Bonferroni post hoc test indicated that adolescents with three or more siblings had a higher mean score for perceived unfairness of parentification ($M = 15.58$, $Sd = 5.62$) compared to those with one sibling ($M = 14.16$, $Sd = 5.40$).

Additionally, there was a significant difference in sibling-focused parentification scores based on the number of siblings [$F(2, 688) = 4.22, p = .015, \eta^2 = 0.01$]. Adolescents with three or more siblings reported a higher mean score for sibling-focused parentification ($M = 15.90, Sd = 5.64$) compared to those with one sibling ($M = 14.49, Sd = 4.84$).

However, no statistically significant differences were found in the mean scores for perceived benefits of parentification, emotional parentification toward the parent, or instrumental parentification toward the parent based on the number of siblings ($p > 0.05$).

Table 10

Anova results regarding the differences in mean scores of the PS sub-dimensions according to birth order

	Birth order	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Post Hoc Comparisons
Perceived Benefits of Parentification	First born	258	23.98	8.45	0.45	.640	0.00	-
	Middle born	191	23.94	8.47				
	Last born	250	24.60	8.61				
Perceived Unfairness of Parentification	First born	258	14.54	5.44	0.38	.686	0.00	-
	Middle born	191	14.95	5.27				
	Last born	250	14.58	5.35				
Sibling-Focused Parentification	First born ^a	258	15.58	4.78	17.08	< .001	0.05	a,b>c
	Middle born ^b	191	16.04	5.14				
	Last born ^c	250	13.52	5.02				
Emotional Parentification Toward the Parent	First born	258	6.84	3.16	1.52	.219	0.00	-
	Middle born	191	7.39	3.40				
	Last born	250	7.11	3.42				
Instrumental Parentification Toward the Parent	First born	258	13.77	4.75	0.78	.459	0.00	-
	Middle born	191	13.81	4.87				
	Last born	250	14.26	4.78				

In examining Table 10, significant differences were found in adolescents' sibling-focused parentification scores based on birth order [$F(2, 696) = 17.08$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.05$]. The results of the Bonferroni post hoc test indicated that the average score for sibling-focused parentification among the youngest siblings ($M = 13.52$, $Sd = 5.02$) was significantly lower than those of the middle siblings ($M = 16.04$, $Sd = 5.14$) and oldest siblings ($M = 15.58$, $Sd = 4.78$).

However, there were no statistically significant differences in the mean scores for perceived benefits of parentification, perceived unfairness of parentification, emotional parentification toward the parent, or instrumental parentification toward the parent based on birth order ($p > 0.05$).

Table 11

Anova results regarding the differences in mean scores of the PS sub-dimensions according to the mother's education level

	Mother Education Level	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Post Hoc Comparisons
Perceived Benefits of Parentification	Primary Education	287	24.26	8.61				
	Secondary Education	185	24.69	8.73	1.32	.267	0.01	-
	High School and above	227	23.21	8.18				
Perceived Unfairness of Parentification	Primary Education	287	14.86	5.15				
	Secondary Education	185	14.62	5.44	0.25	.779	0.00	-
	High School and above	227	14.45	5.54				
Sibling-Focused Parentification	Primary Education	287	15.26	5.17				
	Secondary Education	185	14.99	4.97	1.04	.353	0.01	-
	High School and above	227	14.55	5.04				

Table 11 (continued)

Emotional Parentification Toward the Parent	Primary Education	287	13.86	4.66				
	Secondary Education	185	14.18	5.00	0.23	.792	0.00	-
	High School and above	227	13.90	4.83				
Instrumental Parentification Toward the Parent	Primary Education ^a	287	7.34	3.40				
	Second Education ^b	185	7.34	3.51	3.24	.039	0.01	a>c
	High School and above ^c	227	6.56	3.00				

In examining Table 11, significant differences were found in adolescents' instrumental parentification scores based on maternal education level [$F(3, 695) = 3.24$ $p = .039$, $\eta^2 = 0.01$]. The results of the Bonferroni post hoc test indicated that adolescents whose mothers had a primary education level had a significantly higher average score for instrumental parentification ($M = 7.34$, $Sd = 3.40$) compared to those whose mothers had a secondary education level ($M = 6.56$, $Sd = 3.00$).

However, there were no statistically significant differences in the mean scores for perceived benefits of parentification, perceived unfairness of parentification, sibling-focused parentification, or emotional parentification toward the parent based on maternal education level ($p > 0.05$).

Table 12

Anova results regarding the differences in the mean scores of the PS sub-dimensions according to the father's education level

	Father education	<i>n</i>	<i>M.</i>	<i>Sd</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Post Hoc Comparisons
Perceived Benefits of Parentification	Primary Education	201	24.39	8.48	0.21	.810	0.00	-
	Secondary Education	176	24.16	8.91				
	High School and above	322	24.05	8.30				
Perceived Unfairness of Parentification	Primary Education	201	15.02	5.37	0.38	.687	0.00	-
	Secondary Education	176	14.53	5.52				
	High School and above	322	14.51	5.26				
Sibling-Focused Parentification	Primary Education	201	15.43	5.24	1.42	.242	0.01	-
	Secondary Education	176	14.54	5.00				
	High School and above	322	14.90	4.99				
Emotional Parentification Toward the Parent	Primary Education	201	14.18	4.63	0.58	.561	0.00	-
	Secondary Education	176	13.97	4.98				
	High School and above	322	13.83	4.80				

Table 12 (continued)

Instrumental Parentification Toward the Parent	Primary Education	201	7.51	3.33				
	Secondary Education	176	6.98	3.54	1.89	.152	0.01	-
	High School and above	322	6.87	3.17				

As presetend in Table 12, there were no statistically significant differences in the mean scores of adolescents regarding perceived benefits of parentification, perceived unfairness of parentification, sibling-focused parentification, emotional parentification toward the parent, and instrumental parentification toward the parent based on the father's education level ($p > 0.05$).

Discussion, Conclusion and Suggestions

This study examines the differentiation of parentification levels among adolescents aged 14 to 18 based on sociodemographic variables. In this regard, a Parentification Scale and a form containing sociodemographic questions were administered to adolescents within this age range.

Initially, the variable of gender was addressed. In this study, the scores of female adolescents regarding perceived unfairness of Parentification were found to be significantly higher than those of male adolescents. Conversely, male adolescents scored significantly higher than their female counterparts in perceived benefits of parentification, sibling-focused parentification, and emotional parentification. Cultural factors may play a role in these differences. For instance, a study conducted in China found that the rate of parentification among boys was notably higher, which could be explained by the influence of China's patriarchal and traditional culture (Wang et al., 2017). According to Masiran et al. (2023), there is no significant difference in parentification experiences between girls and boys; however, Żarczyńska-Hyla et al. (2019) noted that girls are more frequently engaged in parental roles. The results of this study are thought to be rooted in the societal gender stereotypes imposed on boys within Turkish society. For example, phrases like "you are the elder brother; you are the man of the house" reflect the numerous expectations placed on male adolescents. Additionally, teachings such as "the male individual is the one who holds power and authority" (Şenol and Çalar, 2018) suggest that male adolescents are perceived as the group that provides more care for their siblings and supports the emotional relationships within the family.

When examining the parentification situations of adolescents based on whether their parents lived together or separately, it was found that adolescents with separated parents reported significantly higher scores for perceived unfairness of parentification compared to those whose parents were married. There are numerous risk factors associated with the concept of parentification. For instance, the illness of one parent, divorced parents, socioeconomic and sociocultural levels, loss of a parent, and the mental and physical health of parents can all contribute to this phenomenon (Byng-Hall, 2008; Żarczyńska-Hyla et al., 2019). The living situation of the parents, whether together or divorced, can lead to shifts in the responsibilities children are expected to undertake. This is because the expectations of divorced parents may differ from those of couples who remain married, as the boundaries between them may not be the same (Perrin et al., 2013). The data from the current study also yielded expected results. This perception of unfairness may stem from the overwhelming expectations placed on them when they take on parental roles. Unfortunately, according to Jurkovic et al. (2001), this situation can lead to a problematic parentification pattern that persists into adulthood. Having a sick parent at home can create differences in the responsibilities children manage within the household. In this study, when examining the physical health of parents, it was observed that adolescents with physically ill parents reported significantly higher scores for perceived unfairness of parentification and instrumental parentification compared to those whose parents did not have physical ailments. This suggests that the adolescent is engaged in essential caregiving tasks such as cleaning, cooking, and household chores, yet is dissatisfied with this role. Tedgard et al. (2019) noted that children of parents with chronic illnesses or substance dependencies could engage in parentification, while Chen and Panebianco (2019) supported the findings of this study by indicating a relationship between a parent's physical health and adolescents' parentification.

When examining the relationship between maternal education levels and adolescents' parentification levels, it was found that adolescents whose mothers had only primary education reported significantly higher scores for instrumental parentification than those whose mothers had completed high school. When considering paternal education levels in conjunction with the concept of parentification, no significant differences were found in any subdimensions of the parentification scale based on paternal education. From this result, it can be inferred that Parentification is more closely related to the mother's education level.

The perceived unfairness scores and instrumental parentification scores related to parentification among adolescents from families with low to moderate income were found to be significantly higher than the average scores of those from families with good income. Similarly, Karagöbek (2014) found that children from families with low socioeconomic status exhibited more sibling-focused parentification. Although there are findings that approach parentification from different perspectives, these results indicate that adolescents are aware of their parentification and perceive it as an injustice.

In the present study, alongside the concept of parentification, variables such as having a younger sibling under the age of six, the number of siblings and birth order were examined. Adolescents with a younger sibling under six scored higher in sibling-focused parentification compared to those without. When examining the relationship between the number of siblings and parentification, it was found that adolescents with three or more siblings had significantly higher scores for sibling-focused parentification and perceived unfairness compared to those with one sibling. When examining parentification levels based on birth order, it was found that the eldest adolescents had significantly higher sibling-focused Parentification scores compared to the youngest ones. Błażek (2018) and Zagefka et al.(2021) also indicated that the parentification status of the oldest child in the household is higher than that of the other children. According to Barbaro (1999), sibling-child relationships are a social laboratory environment where a person first experiences peer interaction (Borchet et al., 2020). Therefore, they hold significant importance in a person's life. In their studies examining parentification, sibling relationships, and self-esteem, Borchet et al. (2020) found that parentification enhances the quality of sibling relationships. According to Jurkovic (1997), a person's experience of parentification is related to how they experience and interpret this process. The positive or negative nature of parentification can vary according to whom it is directed and the quality of the relationship (Borchet et al., 2020;Burton, 2018). Therefore, this issue may be related to both perceived benefits and emotional, instrumental, and sibling-focused parentification. For example, while Borchet (2020) states that there is a positive relationship between parentification and sibling relationships, and this situation positively affects the self-esteem of those who take on parental roles, Beffel and Nuttall (2020) suggest that if a child does not have a positive experience in caring for their sibling, this may negatively impact positive social behaviors. As mentioned above, the effects of parentification may differ based on the individuals involved and the nature of the relationship.

Examining the precursors, predictors, and outcomes associated with parentification during adolescence is crucial for maintaining the mental health of this age group, especially considering the complex psychological issues often seen during this period (Burton et al., 2018;Holder and Blaustein, 2014). Thus, it is important to identify situations that positively or negatively impact adolescents' mental health. Parentification is one of these situations. However, especially in local literature, studies on parentification are generally conducted with adult age groups, with very few addressing adolescents. This study is significant in that it examines the concept of parentification within the adolescent period in a low sociocultural environment. Naturally, our study has certain limitations. Due to the distribution among groups, effect sizes and relevant comparisons have been presented in the tables above. However, the distribution of participants across groups within the sample is not balanced. Therefore, future research should take this issue into account during the data collection phase and aim to obtain an equal number of participants from each group. As the measurement scales were normed for 14-18-year-olds, the study's sample was

restricted to this adolescent age group. The examination of parentification phenomena could be extended to earlier adolescence (age 12+) through instruments validated for younger populations.

The current sample comprised adolescents with low academic performance and socioeconomic status, where multiple risk factors for parentification were markedly present. Future research employing comparable methodology with high-achieving adolescents from more advantaged socioeconomic backgrounds-while controlling for confounding risk factors-could produce theoretically significant contrasts in the parentification literature.

Conclusion and Recommendations

This study was conducted with adolescents aged 14 to 18 who have low academic achievement and live in low socio-cultural environments. In the existing national literature, research on parentification has predominantly focused on adults. This highlights the significance of the present study, as early identification of this concept can enable timely psychoeducation for families and help prevent potential problems that may emerge in adulthood. While the findings of this study are generally consistent with the existing literature, it also provides alternative perspectives, particularly in relation to sibling dynamics in instrumental parentification, and the regulatory role adolescents assume in interparental relationships within the context of emotional parentification.

Parentification is a concept that has been normalized in Turkish society, particularly in regions that place an emphasis on traditional culture. Family education programs aimed at raising awareness among families are of great importance in this context. These educational programs can be conducted through local government initiatives or organized as parent seminars in schools via the Ministry of National Education.

Children's rights may be compromised through parentification processes. Early participation in rights-based programs and age-appropriate rights education from preschool onward could mitigate many risk factors associated with parentification. Children who develop rights awareness are better positioned to construct informed life trajectories, creating intergenerational benefits that extend from their immediate families to future descendants.

Emotional parentification particularly affects children with underdeveloped emotional awareness. In contrast, children exhibiting age-typical socioemotional development and emotional literacy demonstrate enhanced capacity for both self-recognition and interpersonal emotional understanding, enabling more conscious behavioral responses in caregiving situations.

Kardeşlerini Büyüten Çocuklar: Ergenlerde Ebeveynleşme

MAKALE TÜRÜ	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi	Yayın Tarihi
Araştırma Makalesi	16.04.2025	30.09.2025	15.12.2025

Bedriye Çelik Kanca ¹
Hacettepe Üniversitesi

Haktan Demircioğlu ²
Hacettepe Üniversitesi

Öz

Bu çalışmada 14-18 yaşlarındaki ergenlerin bazı sosyodemografik değişkenler üzerinden ebeveynleşme düzeylerini incelemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda Sakarya ili Adapazarı ilçesinde lise öğrenimine devam eden 702 ergen çalışmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre tasarlanmıştır. Çalışmada, araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik bilgi formu ve ergenler için ebeveynleşme kısa formu kullanılmıştır. Sonuçta ebeveynleri boşanan, ebeveynlerinin fiziksel rahatsızlığı olan, altı yaşından küçük kardeşi olan, kardeş sayısı üç ve daha fazla olan ergenlerin ebeveynleşme düzeylerindeki puanlarda anlamlı farklılıklar görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Ebeveynleşme, kardeş, ergenlik, ebeveynlik.

¹*Sorumlu Yazar:* Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, bedriyecelik54@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1659-120X>, <https://ror.org/04kwvgz42>

²Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Özel Gereksinimli Çocukların Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5092-1698>, <https://ror.org/04kwvgz42>

Ergenlik dönemi içinde bulunan gençler, ebeveynlerinden gerek duygusal gerek fiziksel anlamda destek görmek istedikleri bir dönemdir. Bu dönemdeki gençlerin ailelerinin karşılayacağı ihtiyaçları dışında arkadaşlarıyla sosyalleşmek, sportif faaliyetlere katılmak, müzik aleti çalmak, yeni bir dil öğrenmek, oluşturdukları fikirlerle ilgili tartışmalar yapma gibi ebeveynlerinin karşılayamacağı birtakım sosyalleşme ihtiyaçları da bulunabilmektedir. Bu gibi durumlarda ebeveynlerin ergenleri desteklemeleri, onların hem sosyal gelişimi açısından faydalı olmakta hem de sağlıklı bir ergenlik dönemi geçirmelerine destek olmaktadır. Ancak ebeveynler çocuk ve ergenlere destek olmak yerine onlardan, onların gelişimsel düzeyinin üstünde birtakım beklentilere girdiklerinde bu durum olumsuz bir hale gelebilmektedir (Karataş ve Kıran, 2023).

Ebeveynleşme, ebeveynlerin çocuktan gelişimsel döneminin getirdiği becerilerin dışında kendi rol ve sorumluluklarını gerçekleştirmeleri ve onları araçsal ve duygusal anlamda desteklemelerini beklemesidir (Boszormenyi-Nagy ve Spark, 1973; Özbiler, 2022). Ebeveyn-çocuk rol değişimi daha sıklıkla ebeveynleştirme (Boszormenyi-Nagy ve Spark, 1973) olarak bilinmesine rağmen, aynı zamanda "eşleştirme" (Schleider ve Weisz, 2017) veya çocukluk "yetişkinleştirme" (Burton, 2007) olarak da adlandırılabilir. Bu durumda alışlagelmiş olan aile ilişkilerinin aksine, çocuk ve ergenlerin bakımını ebeveynler değil, ebeveynlerin bakımını çocuk ve ergenler sağlamaktadır (Özbiler, 2022). Jurkovic'a (1997) göre ebeveynleşme ikiye ayrılır. Bunlar araçsal ebeveynleşme ve duygusal ebeveynleşmedir. Araçsal ebeveynleşmede ebeveynin çocuktan beklentisi, ev temizliği, yemek yapmak, kardeş bakımı, tıbbi bakım gibi daha davranışsal rollerken; duygusal ebeveynleşme de ise ebeveyn duygusal anlamda destek olması, eşler arasındaki orta yolu bulması, ailedeki herhangi bir bireyin duygusal sorunlarına yönelik çözümler getirmesi ve ailedeki kişilerin duygu düzenleme becerilerini desteklemesi beklenir (Jurkovic, 1997).

Ebeveynleşme, çocuklar ve ebeveynleri arasındaki sınırları şeffaflaştırabilir (Hooper vd., 2008). Ebeveynleşme ile birlikte çocuklara yüklenen aşırı yük, onların gelişimsel dönemlerinin getirdiği sosyalleşme imkanlarını kısıtlayabilir. Yetişkinler tarafından onlara yüklenen yükler sebebiyle çocukluk ve ergenlikte deneyimleyebilecekleri birçok deneyimi atlayabilirler. Aile sisteminde yer alan evlat görevlerinde de sapmalar meydana gelebilir (Borchet, 2016; Byng-Hall, 2008). Psikolojik sınırlar, özellikle çocuklar ve ebeveynleri arasındakiler, uygun aile rollerini tanımlar ve gelişimsel farklılıkları belirler ve bu nedenle sağlıklı çocuk gelişimini sürdürmek için çok önemlidir (Johnson ve Ray, 2016). Ebeveynleştirme, aile sistemi içindeki psikolojik sınırların ortadan kalkmasına neden olabilir (Boszormenyi-Nagy ve Spark, 1973). Sonuç olarak zayıf veya kaybolmuş sınırlar (sınır çözülmesi veya sınır yayılması) bir çocuğun gelişimi boyunca ilerleme kapasitesine engel olabilir. (Hazen vd, 2005). Bu durumda Karataş vd. (2022) göre çocuk ebeveynleşmeyi öznel olarak değerlendirirken "ebeveyleşmeden algılanan adaletsizlik" kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu çocuklar ebeveynleşme olgusunun daha çok yıkıcı etkilerini görebilmektedirler.

Çocuklar ebeveynleşmeyi değerlendirirken ortaya çıkan bir diğer kavram ise “ebeveynleşmeden algılanan yarar”dır. Bu kavram da ise ebeveynleşmenin yıkıcı etkilerinden ziyade çocuğun kişilik gelişimi için olan yapıcı etkilerinden bahsedilir (Karataş vd., 2022). Lewandowska-Walter ve ark. (2017) çalışmasındaki ergenlerin, ebeveynleşmeden adaletsizlik algılamadığını aksine onlara verilen rol ve sorumlulukları yerine getirdiklerinde ebeveynleşmeden algılanan yararın arttığını, ergenlerin öz yeterlilik duygusunu desteklediğini bulmuştur. Bu iki kavram arasındaki farklılığın sebepleri ergenlerin ebeveynleşme deneyimlerinde yaşadıkları farklılıklar, yaşadıkları kültür, çevre vb. olabilir. Örneğin, çocuğun ebeveynleştiği yaş, ebeveynleşmede beklenen görev, cinsiyet, ebeveynler vb. birçok farklı faktör bu süreçte etkili olabilmektedir. Ancak şu belirtilmeli ki, bir çocuk ne kadar erken yaşta ebeveynleşme davranışı gösterirse, çocuğa ne kadar erken dönemde yaşına uygun olmayan görevler verilirse ebeveynleşmenin sonuçları ve şiddeti o denli yüksek olacaktır (Polomski vd., 2021).

Hooper’a (2019) göre boşanma, ebeveynlerin kronik rahatsızlıkları, kişilik bozuklukları, göç etme, madde kullanımını gibi durumlar ebeveynleşmeyi etkilemektedir. Ailesel faktörler de ebeveynleşmeyi etkileyen unsurlardan biridir (İplikçi ve Şahir-Acar, 2019). Örneğin, Cook vd. (2009) çalışmalarında ebeveynlerin kız çocuklarını erkek çocuklarına göre daha çok ebeveynlerine evde bakım vermeye yönlendirdiklerini bulmuşlardır (Shute vd., 2015). Peris vd. (2008)’e göre de hem araçsal hem de duygusal ebeveynleşme de kız çocukları erkek çocuklarına göre daha fazla ebeveynleşmektedir. Ancak Masiran vd. (2023) göre kız ve erkek çocuklarının ebeveynleşmeleri arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Türkiye’deki bir araştırmada ise ailelerin çocuklarından beklediği aile içi sorumluluk davranışları incelendiğinde, ebeveynler çocuklarından aileye maddi ve manevi destek vermelerini beklediklerini belirtmişlerdir (Çarkoğlu, 2016). Aile içi iletişim ve etkileşim de ebeveynleşmeyi etkileyen bir diğer unsurdur. Callaghan vd. (2016) göre kardeş odaklı ebeveynleşme ve ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin en çok gerçekleştiği grup aile içi şiddetten etkilenen çocuk ve ergenlerin olduğu gruptur. Khafi vd. (2014) buna destek olarak ebeveyn çocuk ilişki kalitesinin azaldığı ortamlarda hem duygusal hem de araçsal ebeveynleşmenin arttığını belirtmiştir. Chen ve Panebianco (2019) da araçsal ve duygusal ebeveynleşmenin ergenlerin arasında daha yoğun olduğunu söylemişlerdir. Bu çalışmalar doğrultusunda ebeveynleşmenin ebeveyn birlikteliğinin, boşanmanın, aile içi iletişimin, aile gelir durumunun, kardeş ilişkilerinin, kardeş sayısının, kardeşlerin yaşlarının, ebeveyn eğitim durumunun kısacası aile içerisinde yer alan sosyal, psikolojik ve ekonomik faktörlerin çocukların ebeveynleşmesinde etkili olabileceği söylenebilmektedir.

Literatürde ebeveynleşme kavramının sosyodemografik bilgilerle birlikte değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Ebeveynleşme ile ilgili hem sosyokültürel hem de ekonomik açıdan dezavantajlı olup ergen yaş grubunu kapsayan çalışma sayısı oldukça azdır. Bu çalışmanın amacı 14-18 yaşlarındaki ergenlerin sosyodemografik bilgileri ve aile ilişkileri doğrultusunda ebeveynleşme deneyimlerini incelemektir. Kullanılan ölçekte kardeş ile ilgili sorular bulunduğu için çalışmanın örneklemini 14-

18 yaşlarında olup kardeşi olan ergenler oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışma şu araştırma sorularına cevap aramayı amaçlamaktadır:

14-18 yaş arasındaki ergenlerin ebeveynleşme düzeyleri;

1. Cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Ergenin 6 yaşından küçük kardeşi olup olmaması durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
3. Ebeveynlerinin birlikte ve ayrı olma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Anne ve babalarının fiziksel rahatsızlık durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Aile gelir durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
6. Kardeş sayılarına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Ailelerinde yer aldıkları doğum sıralarına göre farklılaşmakta mıdır?
8. Anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve veri analiziyle ilgili bilgiler verilecektir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada ergenlerin ebeveynleşme düzeylerinin farklı sosyodemografik özelliklere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeline göre tasarlanmıştır. Tarama modeli, çalışmalarda belli bir grubun belirli özelliklerini incelemek adına kullanılan bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2018).

Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini belirleme aşamasında Sakarya ili Adapazarı ilçesinde 14-18 yaş arasında öğrenim gören ergen sayısına erişmek amacıyla Adapazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ilgili sayfası incelenmiştir (Adapazarı Mem, 2023). Bu çerçevede, erişilen veriler üzerinden Sakarya ili Adapazarı ilçesinde öğrenim gören 14-18 yaş dilimi içerisindeki 14.569 lise öğrencisi araştırmanın evrenini oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü belirlenirken %5 hata payı göz önünde bulundurularak Israel'in (1992) "örneklem büyüklüğü hesaplama" tablosundan faydalanılmış, evren büyüklüğüne göre temsiliyet yeterliliği 385 iken veri kaybı riski, uç değer sorunu ve diğer farklı riskler nedeniyle üç kat fazla ergene ulaşılmış, verilerin ön incelemesi sonucunda değerlendirmeye alınabilecek 702 forma ulaşıldığı görülmüştür. Bu kapsamda araştırmanın örneklemine Sakarya ili Adapazarı ilçesinde

öğrenim gören 14-18 yaş grubundaki 702 lise öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmaya, Milli Eğitim Bakanlığının 2022 yılında yayınladığı yerleştirme listesi baz alınarak, bu listenin dışında kalan sınavlı alım yapmayan 5 lise dahil edilmiştir (MEB, 2022). Bu kriter baz alındığında araştırmaya akademik başarı düzeyi düşük liselerde öğrenim gören ergenler dahil olmuştur. Ergen Ebeveynleşme Kısa Formu'nda kardeş ile ilgili bilgiler yer almakta ve kardeş ile ilgili bir alt boyut bulunmaktadır. Veri toplarken ergenlere kardeşi olup olmadığı sorulmuş ve kardeşi olduğunu beyan eden ergenler araştırmaya dahil edilmiştir. Bundan dolayı araştırmada amaçsal örneklem yöntemi kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme belli bir bilgi bakımından ilişkili olan konuların seçilmesi ve bunların ayrıntılı bir biçimde incelenmesidir (Büyüköztürk vd., 2018). Katılımcıların sosyodemografik değişkenlerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Bilgiler

	Ort.	Ss
Yaş	15.43	1.07
	<i>n</i>	%
Cinsiyet		
Kız	387	55.13
Erkek	315	44.87
Sınıf		
9. Sınıf	243	34.62
10. sınıf	254	36.18
11. Sınıf	118	16.81
12. Sınıf	87	12.39
Kardeş Sayısı		
Bir Kardeş	284	40.46
İki Kardeş	235	33.48
Üç ve Üzeri Kardeş	175	24.93

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıların yaş ortalaması 15.43 (Ss = 1.07) olarak belirlenmiştir. Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %55.13’ü kız (n = 387) ve %44.87’si erkektir (n = 315). Sınıf düzeyine göre dağılımda, %34.62’si 9. sınıf (n = 243), %36.18’i 10. sınıf (n = 254), %16.81’i 11. sınıf (n = 118) ve %12.39’u 12. sınıf (n = 87) öğrencisidir. Kardeş sayısı açısından, %40.46’sı bir kardeşe (n = 284), %33.48’i iki kardeşe (n = 235) ve %24.93’ü üç veya daha fazla kardeşe sahiptir (n = 175).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Ergen Ebeveynleşme kısa formu ve araştırmacılar tarafından oluşturulan sosyodemografik bilgi formu kullanılmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan bilgi formunda katılımcılara cinsiyeti, kardeş sayısı, anne ve babalarının tanı almış oldukları hastalık durumu, ebeveynlerin eğitim durumu, ebeveynlerinin evli ya da boşanmış olma durumu, aile gelir durumları, kardeşine bakma durumu, doğum sırası sorulmuştur.

Ergen Ebeveynleşme Kısa Formu

Ergen Ebeveynleşme Kısa Formu Karataş, Uzun ve Gündüz (2022) tarafından, ebeveynleşme düzeylerini belirlemeye yönelik 14-18 yaş arası çocuklar için geliştirilen bir araçtır. Form 29 madde, ebeveynleşmeden algılanan yarar, kardeş odaklı ebeveynleşme, ebeveynleşmeden algılanan adaletsizlik, ebeveyne yönelik duygusal ebeveynleşme, araçsal ebeveynleşme olmak 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığını incelemek için Cronbach alfa değerine bakıldığında ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu için 0.91, kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu için 0.77, ebeveynleşmeden algılanan adaletsizlik alt boyutu için 0.83, ebeveynleşme yönelik duygusal ebeveynleşme alt boyutu için 0.78, araçsal ebeveynleşme alt boyutu için 0.72’dir. Birinci faktör 9 madde, ikinci faktör 6 madde, üçüncü faktör 6 madde, dördüncü faktör 5 madde, beşinci faktör 3 maddeden oluşmaktadır. Form 5’li likert tipli bir ölçektir. Ergen ebeveynleşme formunda yanıtlar 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlanmaktadır. Ölçeğin her bir alt boyutundan alınan puanlar arttıkça o alt boyutun düzeyinin arttığına işaret etmektedir. Ölçek alt boyutlar olarak puanlanmakta 4. ve 5. alt boyuta ilişkin maddelerin toplanmasıyla ise ebeveyne yönelik ebeveynleşme puanı elde edilmektedir. Mevcut çalışma için ergenler ebeveynleşme formunun iç tutarlılığına ait Cronbach alfa katsayılar ebeveynleşmeden algılanan yarar boyutunda 0.84, kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutunda 0.68, ebeveynleşmeden algılanan adaletsizlik al boyutunda 0.70, ebeveyne yönelik duygusal ebeveynleşme alt boyutunda 0.71, ebeveyne yönelik araçsal ebeveynleşme alt boyutunda ise 0.71’dir.

Etik Kurul Kararı

Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 09.08.2023 tarihli ve E-53286536-302.08-00003007616 sayılı onay alınmıştır. Kasım 2023 tarihinde Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğüne araştırma izni için başvuruda bulunulmuş, araştırma için Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğünden de izin alınmıştır. Sakarya ilinin Adapazarı ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığının açıkladığı akademik başarısı düşük beş okul seçilip, veri toplama aşamasına geçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Hacettepe Üniversitesi'nden etik onay alındıktan sonra, araştırma izni alabilmek adına Sakarya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvuruda bulunulmuştur. Sakarya ili Adapazarı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin sonrasında önceden belirlenmiş olan beş okula veri toplamak adına ziyaretlerde bulunulmuştur. Araştırmacı belirlenen okullara ziyaretler yapıp ilgili idari personel ile birlikte lisenin her kademesinden en az bir sınıfı dahil etmek koşuluyla rastgele sınıflar seçmiştir. Belirlenen her sınıfı çalışmanın güvenilirliğini sağlamak adına idari personelle birlikte ziyaret eden araştırmacı, ergenlere çalışmanın amacını, gizliliğini, gönüllük esasına dayandığını, çalışmadan istedikleri zaman ayrılacaklarını, verdikleri bilgilerin bu çalışma dışında herhangi bir platformda paylaşılmayacağını açıklamıştır. Çalışmaya katılan ergenlere 18 yaşının altında oldukları için öncelikle ebeveynlerine onam formu iletildi. Bir hafta sonra aynı okulu ziyaret eden araştırmacı, ebeveynleri onay veren ergenlere araştırmada kullanılacak ölçekleri dağıttı. Bu ölçekleri doldurması için ergenlere bir ders saati (40 dakika) süre verildi.

Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında 702 veri toplanmıştır. Veri setinin normal dağılım gösterip göstermediği, parametrik analiz yöntemlerinin kullanımına uygunluğunu değerlendirmek amacıyla titizlikle incelenmiştir. Bu amaçla, karşılaştırma yapılan her bir bağımsız değişken grubu için, ilgili bağımlı değişkenlerin (ölçeğin toplam puanı ve alt boyutları) dağılımının normalliği ve varyansların homojenliği ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme, Kolmogorov-Smirnov testleri ile birlikte çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri ve histogram ile beklenen olasılık grafiklerinin görsel incelemesi yoluyla yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, tüm bağımlı değişkenlerin (Ebeveynleşmeden Algılanan Yazar, Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme ve Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme) her bir karşılaştırma grubu içindeki çarpıklık değerlerinin -0.64 ile 0.53 arasında, basıklık değerlerinin ise -0.61 ile 0.55 arasında değiştiği belirlenmiştir. Alan yazında (Byrne, 2013; Hair vd., 2011; Tabachnick & Fidell, 2013) -1.5 ile +1.5 arasındaki çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılım gösterdiği kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, histogram ve beklenen olasılık grafiklerinin de dağılımların normalden önemli bir sapma göstermediğini desteklemesiyle, veri setinin normal dağılım varsayımını karşıladığı kabul

edilmiştir. Levene testi sonuçları, tüm karşılaştırmalarda varyansların homojen olduğunu göstermiştir ($p > .05$). Büyük örneklem büyüklüğü ($N=702$) de parametrik testlerin normallik varsayımına karşı daha dirençli olmasını sağlamaktadır.

Bu doğrultuda, iki gruptan oluşan kategorik değişkenler için ölçek toplam puanı ve alt boyutları arasındaki farklılıkları tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem t-testi kullanılmıştır. Grup sayısı üç ve daha fazla olan kategorik değişkenler için ise ölçek puanları ve alt boyutları arasındaki farklılıkları incelemek üzere Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Bonferroni post-hoc testi uygulanmıştır.

Katılımcıların Ebeveynleşme Ölçeğinden (EÖ) elde ettikleri puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistik değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Betimsel istatistikler

	Ort	Ss	Min	Maks	Skewness	Kurtosis
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	24.19	8.51	9.00	47.00	0.15	-0.60
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	14.67	5.36	6.00	30.00	0.53	-0.27
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	14.97	5.08	6.00	30.00	0.26	-0.39
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	13.96	4.80	5.00	25.00	0.19	-0.64
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	7.09	3.32	3.00	15.00	0.52	-0.55

Tablo 2’de görüldüğü üzere EÖ alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları; Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar için 24.19 ($Ss = 8.51$), Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik için 14.67 ($Ss = 5.36$), Kardeş Odaklı Ebeveynleşme için 14.97 ($Ss = 5.08$), Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme için 13.96 ($Ss = 4.80$), Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme için 7.09 ($Ss = 3.32$) olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulguları sunulmuştur.

Ebeveynleşme Düzeylerinin Sosyodemografik Değişkenlere Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Çeşitli sosyodemografik değişkenlere göre katılımcıların Ebeveynleşme Ölçeği alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve bağımsız örneklem t-testi” yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3

EÖ altı boyutları puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin t-testi sonuçları

		Kız (n= 387)		Erkek (n= 312)		t	p	d
		Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Ebeveynleşmeden Yarar	Algılanan	22.24	8.38	26.61	8.05	-6.97	<.001	0.53
Ebeveynleşmeden Adaletsizlik	Algılanan	15.30	5.62	13.88	4.90	3.59	<.001	0.27
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme		14.42	5.20	15.65	4.84	-3.20	.001	0.24
Ebeveyne Yönelik Ebeveynleşme	Duygusal	13.46	4.87	14.57	4.64	-3.05	.002	0.23
Ebeveyne Yönelik Ebeveynleşme	Araçsal	7.08	3.51	7.10	3.07	-0.09	.930	0.01

Not. EÖ: Ebeveynleşme Ölçeği, d: Cohen's d

Tablo 3'te görüldüğü gibi cinsiyete göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = -6.97, p < .001, d = .53$). Bu anlamlı farklılığın orta büyüklükte bir etkisi olduğu söylenebilmektedir. Erkeklerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar puan ortalaması (Ort. = 26.61, Ss = 8.05), kızların puan ortalamasından (Ort. = 22.24, Ss = 8.38) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ayrıca, cinsiyete göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(692.82) = 3.59, p < .001, d = .27$). Kızların Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalaması (Ort. = 15.30, Ss = 5.62), erkeklerin ortalamasından (Ort. = 13.88, Ss = 4.90) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Benzer şekilde, cinsiyete göre ergenlerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = -3.20, p = .001, d = .24$). Erkeklerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 15.65, Ss = 4.84), kızların ortalamasından (Ort. = 14.42, Ss = 5.20) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ayrıca, cinsiyete göre ergenlerin Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = -3.05, p = .002, d = .23$). Erkeklerin Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 14.57, Ss = 4.64), kızların

ortalamasından (Ort. = 13.46, Ss = 4.87) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Cinsiyete göre ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 4

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının altı yaşından küçük kardeşin olup olmamasına göre farklılaşmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Yok (n= 533)		Var (n= 162)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	24.26	8.59	23.98	8.22	0.37	.713	0.03
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	14.59	5.41	14.98	5.22	-0.81	.420	0.07
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	14.70	5.13	15.91	4.84	-2.67	.008	0.24
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	13.96	4.85	13.91	4.60	0.10	.920	0.01
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	7.05	3.27	7.24	3.49	-0.64	.524	0.06

Not. EÖ: Ebeveynleşme Ölçeği

Tablo 4'te görüldüğü gibi altı yaşından küçük kardeşin olup olmamasına göre ergenlerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(693) = -2.67$, $p = .008$, $d = .24$). Altı yaşından küçük kardeşi olan ergenlerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 15.91, Ss = 4.84), olmayanların puan ortalamasından (Ort. = 14.70, Ss = 5.13) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Altı yaşından küçük kardeşin olan ve olmayan ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme ve Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 5

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının ebeveyn birliktelik durumuna göre farklılaşmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Birlikte (n= 625)		Ayrı (n= 74)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	24.27	8.55	23.50	8.11	0.74	.462	0.09
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	14.32	5.18	17.64	5.92	-4.62	< .001	0.60
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	14.97	5.08	14.96	5.11	0.02	.985	0.00
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	14.02	4.82	13.39	4.55	1.07	.284	0.13
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	7.03	3.29	7.58	3.53	-1.35	.176	0.16

Tablo 5’te görüldüğü gibi anne ve babanın birliktelik durumuna göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = -4.62, p < .001, d = .60$). Bu durumda orta büyüklükte bir etki büyüklüğü elde edildiği söylenebilmektedir. Anne ve babası ayrı olan ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalaması (Ort. = 17.64, Ss = 5.92), anne babası birlikte olanların puan ortalamasından (Ort. = 14.32, Ss = 5.18) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Anne ve babanın birliktelik durumuna göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme ve Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 6

EÖ altı boyutları puan ortalamalarının annenin fiziksel rahatsızlık durumuna göre farklılaşmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Evet (n= 65)		Hayır (n= 634)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	23.86	9.11	24.22	8.45	-0.33	.745	0.04
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	17.42	5.45	14.38	5.27	4.40	< .001	0.57
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	14.86	5.53	14.98	5.03	-0.18	.857	0.02
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	13.55	4.62	14.00	4.82	-0.71	.477	0.09
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	8.15	3.50	6.98	3.28	2.73	.006	0.35

Tablo 6’da görüldüğü gibi annenin fiziksel rahatsızlık durumuna göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = 4.40$, $p < .001$, $d = .57$). Bu durumda orta büyüklükte bir etki büyüklüğü elde edildiği söylenebilmektedir. Annesinin fiziksel rahatsızlığı olan ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalaması (Ort. = 17.42, Ss = 5.45), annesinin fiziksel rahatsızlığı olmayanların puan ortalamasından (Ort. = 14.38, Ss = 5.27) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Annenin fiziksel rahatsızlık durumuna göre ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = 2.73$, $p = .006$, $d = .35$). Annesinin fiziksel rahatsızlığı olan ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 8.15, Ss = 3.50), annesinin fiziksel rahatsızlığı olmayanların puan ortalamasından (Ort. = 6.98, Ss = 3.28) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Annenin fiziksel rahatsızlık durumuna göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 7

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının babanın fiziksel rahatsızlık durumuna göre farklılaşmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Evet (n= 73)		Hayır (n= 626)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	24.70	8.95	24.13	8.46	0.54	.589	0.07
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	16.74	5.69	14.42	5.27	3.52	< .001	0.42
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	14.67	5.24	15.00	5.06	-0.53	.596	0.06
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	13.68	4.97	13.99	4.78	-0.51	.609	0.06
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	7.82	3.55	7.00	3.28	2.00	.046	0.24

Tablo 7’de görüldüğü gibi babanın fiziksel rahatsızlık durumuna göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = 3.52, p < .001, d = .42$). Babasının fiziksel rahatsızlığı olan ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalaması (Ort. = 16.74, Ss = 5.69), babasının fiziksel rahatsızlığı olmayanların ortalamasından (Ort. = 14.42, Ss = 5.27) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Babanın fiziksel rahatsızlık durumuna göre ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = 2.00, p = .046, d = .24$). Babasının fiziksel rahatsızlığı olan ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 7.82, Ss = 3.55), babasının fiziksel rahatsızlığı olmayanların ortalamasından (Ort. = 7.00, Ss = 3.28) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Babanın fiziksel rahatsızlık durumuna göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 8

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının algılanan aile gelirine göre farklılaşmasına ilişkin t-testi sonuçları

	İyi (n= 297)		Orta ve Altı (n= 402)		t	p	d
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.			
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	24.31	8.73	24.10	8.35	0.32	.747	0.02
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	14.02	5.30	15.15	5.36	-2.77	.006	0.21
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	14.70	4.93	15.17	5.18	-1.21	.228	0.09
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	14.16	4.80	13.81	4.79	0.95	.341	0.07
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	6.76	3.25	7.33	3.35	-2.22	.027	0.17

Tablo 8’de görüldüğü gibi aile gelirine göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = -2.77, p = .001, d = .21$). Aile geliri orta ve altı olan ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalaması (Ort. = 15.15, Ss = 5.36), aile geliri iyi olanların puan ortalamasından (Ort. = 14.02, Ss = 5.30) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Aile gelirine göre ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($t(697) = -2.22, p = .027, d = .17$). Aile geliri orta ve altı olan ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 7.33, Ss = 3.35), aile geliri iyi olanların puan ortalamasından (Ort. = 6.76, Ss = 3.25) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Aile gelirine göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 9

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının kardeş sayısına göre farklılaşmasına ilişkin Anova sonuçları

	Kardeş Sayısı	n	Ort.	Ss	F	p	η^2	Fark
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	Bir Kardeş	282	23.91	8.58				
	İki Kardeş	235	23.97	8.25	1.05	.349	0.00	-
	Üç ve Üzeri	174	25.02	8.64				
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	Bir Kardeş ^a	282	14.16	5.40				
	İki Kardeş ^b	235	14.60	5.06	3.83	.022	0.01	c>a
	Üç ve Üzeri ^c	174	15.58	5.62				
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	Bir Kardeş ^a	282	14.49	4.84				
	İki Kardeş ^b	235	15.07	4.77	4.22	.015	0.01	c>a
	Üç ve Üzeri ^c	174	15.90	5.64				
Ebeveyn Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	Bir Kardeş	282	13.78	4.74				
	İki Kardeş	235	14.17	4.75	0.42	.657	0.00	-
	Üç ve Üzeri	174	14.00	4.96				
Ebeveyn Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	Bir Kardeş	282	6.83	3.17				
	İki Kardeş	235	7.07	3.29	2.96	.053	0.01	-
	Üç ve Üzeri	174	7.60	3.56				

Tablo 9 incelendiğinde, kardeş sayısına göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 688) = 3.83, p = .022, \eta^2 = 0.01$]. Yapılan Bonferroni çoklu karşılaştırma testi sonucunda, üç ve üzeri kardeşi olan ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik puan ortalaması (Ort. = 15.58, Ss = 5.62), bir kardeşi olanların puan ortalamasından Ort. = 14.16, Ss = 5.40) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Kardeş sayısına göre ergenlerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 688) = 4.22, p = .015, \eta^2 = 0.01$]. Üç ve üzeri kardeşi olan ergenlerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 15.90, Ss = 5.64), bir kardeşi olanların puan ortalamasından (Ort. = 14.49, Ss = 4.84) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Kardeş sayısına göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme ve Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 10

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının doğum sırasına göre farklılaşmasına ilişkin Anova sonuçları

	Doğum Sırası	<i>n</i>	Ort.	Ss	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	Fark
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	En büyük	258	23.98	8.45				
	Ortanca	191	23.94	8.47	0.45	.640	0.00	-
	En Küçük	250	24.60	8.61				
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	En büyük	258	14.54	5.44				
	Ortanca	191	14.95	5.27	0.38	.686	0.00	-
	En Küçük	250	14.58	5.35				
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	En büyük ^a	258	15.58	4.78				
	Ortanca ^b	191	16.04	5.14	17.08	< .001	0.05	a,b>c
	En Küçük ^c	250	13.52	5.02				
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	En büyük	258	6.84	3.16				
	Ortanca	191	7.39	3.40	1.52	.219	0.00	-
	En Küçük	250	7.11	3.42				
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	En büyük	258	13.77	4.75				
	Ortanca	191	13.81	4.87	0.78	.459	0.00	-
	En Küçük	250	14.26	4.78				

Tablo 10 incelendiğinde, doğum sırasına göre ergenlerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$F(2, 696) = 17.08$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.05$]. Yapılan Bonferroni çoklu karşılaştırma testi sonucunda, evin en küçüğü ergenlerin Kardeş Odaklı Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 13.52, Ss = 5.02), ortanca (Ort. = 16.04, Ss = 5.14) ve en büyük (Ort. = 15.58, Ss = 4.78) olanların puan ortalamasından anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur.

Doğum sırasına göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik, Ebeveyne Yönelik Duygusal

Ebeveynleşme ve Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 11

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının anne eğitim düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin Anova sonuçları

	Anne Eğitim	<i>n</i>	Ort.	Ss	<i>F</i>	<i>p</i>	η_p^2	Fark
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	İlkokul	287	24.26	8.61	1.32	.267	0.01	-
	Ortaokul	185	24.69	8.73				
	Lise ve üzeri	227	23.51	8.18				
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	İlkokul	287	14.86	5.15	0.25	.779	0.00	-
	Ortaokul	185	14.62	5.44				
	Lise ve üzeri	227	14.45	5.54				
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	İlkokul	287	15.26	5.17	1.04	.353	0.01	-
	Ortaokul	185	14.99	4.97				
	Lise ve üzeri	227	14.55	5.04				
Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	İlkokul	287	13.86	4.66	0.23	.792	0.00	-
	Ortaokul	185	14.18	5.00				
	Lise ve üzeri	227	13.90	4.83				
Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	İlkokul ^a	287	7.34	3.40	3.24	.039	0.01	a>c
	Ortaokul ^b	185	7.34	3.51				
	Lise ve üzeri ^c	227	6.56	3.00				

Tablo 11 incelendiğinde, anne eğitim düzeyine göre ergenlerin Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark

bulunmuştur [$F(3, 65) = 3.24$ $p = .039$, $\eta^2 = 0.01$]. Yapılan Bonferroni çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anne eğitim düzeyi ilkokul olan ergenlerin Ebeveyn Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalaması (Ort. = 7.34 Ss = 3.40), anne eğitim düzeyi lise ve üzeri olanların ortalamasından (Ort. = 6.56, Ss = 3.00) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Anne eğitim düzeyine göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme, Ebeveyn Yönelik Duygusal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 12

EÖ alt boyutları puan ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin Anova sonuçları

	Baba Eğitim	n	Ort.	Ss	F	p	η_p^2	Fark
Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar	İlkokul	201	24.39	8.48	0.21	.810	0.00	-
	Ortaokul	176	24.16	8.91				
	Lise ve üzeri	322	24.05	8.30				
Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik	İlkokul	201	15.02	5.37	0.38	.687	0.00	-
	Ortaokul	176	14.53	5.52				
	Lise ve üzeri	322	14.51	5.26				
Kardeş Odaklı Ebeveynleşme	İlkokul	201	15.43	5.24	1.42	.242	0.01	-
	Ortaokul	176	14.54	5.00				
	Lise ve üzeri	322	14.90	4.99				
Ebeveyn Yönelik Duygusal Ebeveynleşme	İlkokul	201	14.18	4.63	0.58	.561	0.00	-
	Ortaokul	176	13.97	4.98				
	Lise ve üzeri	322	13.83	4.80				

Tablo 12 (devamı)

Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme	İlkokul	201	7.51	3.33					
	Ortaokul	176	6.98	3.54	1.89	.152	0.01	-	
	Lise ve üzeri	322	6.87	3.17					

Tablo 12 incelendiğinde baba eğitim düzeyine göre ergenlerin Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar, Ebeveynleşmeden Algılanan Adaletsizlik, Kardeş Odaklı Ebeveynleşme, Ebeveyne Yönelik Duygusal Ebeveynleşme ve Ebeveyne Yönelik Araçsal Ebeveynleşme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada 14-18 yaşlarındaki ergenlerin ebeveynleşme düzeylerinin sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu doğrultuda 14-18 yaşlarındaki ergenlere Ebeveynleşme Ölçeği ve sosyodemografik bilgi formu uygulanmıştır.

İlk olarak cinsiyet değişkeni ele alınmıştır. Çalışmamızda 14-18 yaşlarındaki kız ergenlerin ebeveynleşmeden algılanan adaletsizlikten aldığı puanlar erkek ergenlerin aldıkları puanlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Erkek ergenlerin ise ebeveynleşmeden algılanan yarar, kardeş odaklı ebeveynleşme ve duygusal ebeveynleşmeden aldıkları puanlar kız ergenlere göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Bu farklılıklarda kültürel öğeler etkili olabilmektedir. Örneğin Çin’de yapılan bir çalışmada erkeklerin ebeveynleşme oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun Çin’in ataerkil ve geleneksel kültürünün etkisinden kaynaklanabileceği belirtilmiştir (Wang vd., 2017). Masiran vd. (2023) göre kızlar ve erkeklerin ebeveynleşme deneyimleri arasında bir fark bulunmazken, Żarczyńska-Hyla vd. (2019), kız çocuklarının daha sık ebeveynleştiklerini belirtmiştir. Bu çalışmanın sonucunun ise Türk toplumunda erkek çocuklarına dayatılmaya çalışılan toplumsal cinsiyet kalıp yargılarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Örneğin toplumumuzda “sen ağabeysin, sen evin erkek adamısın” gibi erkek ergenlerin üzerine yüklenen birçok durum mevcuttur. Erkek birey güç ve iktidarı elinde tutan bireydir (Şenol ve Çalar, 2018), şeklinde olan öğretiler nedeniyle erkek ergenlerin kardeşlerine bakımı daha çok veren ve ailenin duygusal ilişkilerini destekleyen grup olduğu düşünülmektedir.

Ergenlerin ebeveynlerinin boşanmış ya da evli olma durumuna göre ebeveynleşme durumları incelendiğinde ebeveynleri ayrı olan ergenlerin, ebeveynleri evli olan

ergenlere göre ebeveynleşmeden algıladıkları adaletsizlik puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynleşme kavramında birçok risk faktörü bulunmaktadır. Örneğin, ebeveynlerden birinin hasta olması, boşanmış ebeveynler, sosyoekonomik ve sosyokültürel düzey, bir ebeveynin kaybı, ebeveynlerden birinin ruhsal ve fiziksel sağlığı gibi (Byng- Hall, 2008; Żarczyńska-Hyla vd.,2019). Anne ve babanın bir arada yaşaması ya da boşanmış olması çocukların hayata karşı sorumluluklarında birtakım görev değişikliği oluşturabilmektedir. Çünkü boşanan ebeveynlerin ve evliliklerini devam ettiren çiftlerin çocuklarından beklentileri, aralarındaki sınır çözümleri aynı olmayabilir (Perrin vd., 2013). Mevcut çalışmanın verileri de beklendik bir sonuç ortaya çıkarmıştır. Ergenler ebeveynleştiklerinde onlara gelen beklentilerin fazlalığı sebebiyle böyle bir adaletsizlik olduğu kanısına varmış olabilirler. Maalesef bu durum Jurkovic ve ark.(2001)'e göre yetişkinliğe kadar devam eden sorunlu bir ebeveynleşme tablosuna sebebiyet verebilir.

Evde hasta olan bir anne babanın bulunması çocukların ev içerisinde yer alan sorumluluklarında bazı farklılıklar meydana getirebilmektedir. Mevcut çalışmada ebeveynlerin fiziksel hastalık durumları incelendiğinde anne ve babaların da fiziksel rahatsızlığı bulunan ergenlerin, anne ve babaların da fiziksel rahatsızlığı bulunmayan ergenlere göre ebeveynleşmeden algılanan adaletsizlik, ebeveyne yönelik araçsal ebeveynleşme puanlarını anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Bu durum ergenin ailenin temizlik, yemek, ev işleri gibi temel bakımını gerektiren işleri gerçekleştirdiğini, ancak bu durumdan memnun olmadığını ortaya koymuştur. Tedgard vd. (2019), kronik hastalığı, madde bağımlılığı olan ebeveynlerin çocuklarının ebeveynleşebileceğini belirtirken, Chen ve Panebianco (2019), çalışmalarında mevcut çalışmanın sonuçlarını destekleyerek ebeveynin fiziksel sağlığı ile ergenlerin ebeveynleşmesi arasında ilişki bulunduğunu belirtmiştir.

Mevcut çalışmada anne ve babanın eğitim seviyesi ile ergenlerin ebeveynleşme düzeylerini incelendiğinde anne eğitim düzeyi ilkokul olan ergenlerin araçsal ebeveynleşme puanları, anne eğitim düzeyi lise ve üzeri olan ergenlerin araçsal ebeveynleşme puanlarından anlamlı derecede daha yüksektir. Babanın eğitim durumu ile ebeveynleşme kavramı birlikte incelendiğinde, babanın eğitim durumu ebeveynleşme ölçeğinin hiçbir alt boyutunda anlamlı bir fark elde edilememiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak ebeveynleşme kavramında annenin eğitim seviyesinin belirleyici bir unsur olduğunu söylenebilir.

Aile geliri orta ve altı olan ergenlerin ebeveynleşmeden algılanan adaletsizlik ve ebeveyne yönelik araçsal ebeveynleşme puanları, aile geliri iyi olanların puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu sonuca benzer olarak Karagöbek (2014) de çalışmasında mevcut çalışmaya benzer olarak sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarında kardeş odaklı ebeveynleşmenin daha fazla olduğunu bulmuştur. Bu sonuçlar birbirini destekler nitelikte olup aslında ergenlerin ebeveynleştiklerinin farkında olduklarını ve bunu bir adaletsizlik olarak gördüklerini belirtiyor.

Mevcut çalışmada ebeveynleşme kavramı ile birlikte 6 yaşından küçük kardeşi olma, kardeş sayısı, doğum sırası değişkenleri incelenmiştir. 6 yaşından küçük kardeşi olan ergenlerin kardeş odaklı ebeveynleşme puanı olmayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Kardeş sayısı ve ebeveynleşme arasındaki ilişki incelendiğinde, üç ve daha fazla kardeşi olan ergenlerin kardeş odaklı ebeveynleşme ve ebeveynleşmeden algılanan adaletsizlik puanları, bir kardeşi olan ergenlere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Doğum sırasına göre ebeveynleşme düzeyleri incelendiğinde, evin en büyüğü olan ergenlerin kardeş odaklı ebeveynleşme puanları, evin en küçüğüne göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Błażek (2018) ve Zagefka ve ark. (2021) bu bulguyu destekler nitelikte evdeki en büyük çocuğun ebeveynleşme durumu evdeki diğer çocuklara göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Kardeş-çocuk ilişkileri Barbaro'ya (1999) göre kişinin akran etkileşimini ilk defa deneyimlediği bir sosyal laboratuvar ortamıdır (Borchet vd., 2020). Bu sebeple kişinin yaşamında büyük bir önem arz etmektedir. Borchet vd. (2020), ebeveynleşme, kardeş ilişkileri ve özsaygıyı inceledikleri çalışmalarında, ebeveynleşmenin kardeş ilişkilerinin kalitesini arttırdığını saptamışlardır. Jurkovic'e (1997) göre kişinin ebeveynleşme deneyimi, bu süreci nasıl deneyimlediği ve anlamlandırdığı ile ilişkilidir. Ebeveynleşmenin olumlu ya da olumsuz olması ebeveynleşmenin kime karşı yapıldığına ve ilişkinin kalitesine göre değişim gösterebilmektedir (Burton, 2018; Borchet vd., 2020). Bu sebeple de mevcut çalışmada bu sorunun hem algılanan yarar ile ilişkili olması hem de duygusal, araçsal ve kardeş odaklı ebeveynleşme ile ilişkili çıkması bundan kaynaklanabilir. Örneğin Borchet vd. (2020) de ebeveynleşme ve kardeş ilişkileri arasında olumlu bir ilişki varken ve bu durum ebeveynleşen kişilerin öz saygısını pozitif anlamda etkilediğini belirtirken Beffel ve Nuttall (2020), kardeş odaklı ebeveynleştirmenin, bir çocuğun kardeşine bakma konusunda olumlu bir deneyimi olmadığında, bu durumun olumlu sosyal davranışları da olumsuz yönde etkileyebileceğini öne sürmüştür. Bu durumun etkileri yukarıda da belirtildiği gibi ebeveynleşmenin yaşandığı kişiler ve ilişki niteliğine göre farklılık gösterebilmektedir.

Ergenlik döneminde ebeveynleşmeyle ilişkili öncüllerin, yordayıcıların ve sonuçların incelenmesi, bu yaş grubunda sıklıkla görülen karmaşık ruh halini de dikkate alındığında, ergenin ruh sağlığını korumak adına oldukça önem arz etmektedir. (Burton ve ark., 2018 ;Holder ve Blaustein 2014). Bu sebeple bu dönemde ergenlerin ruh sağlığını olumlu ya da olumsuz etkileyen durumları saptayabilmek önemlidir. Ebeveynleşme de bu durumlardan bir tanesidir. Ancak özellikle yerli alanyazında ebeveynleşme çalışmaları genellikle yetişkin yaş grubu ile yürütülmekte, çok az bir kısmı ergenleri ele almaktadır. Bu çalışma ebeveynleşme kavramını ergenlik dönemi içerisinde, düşük sosyokültürel bir ortamda incelemesi adına oldukça önemlidir. Çalışmamızın elbette sınırlılıkları mevcuttur. Gruplar arası dağılımdan dolayı etki büyüklüğü ve buna göre karşılaştırmalar yukarıda verilen tablolarda mevcuttur. Ancak örneklem grubunda yer alan gruplar arası dağılım eşit çıkmamıştır. Bu kapsamda ilerleyen çalışmalarda veri toplama aşamasında bu konuya dikkat edilerek tüm gruplardan eşit sayıda veri toplanabilir. Ölçeklerin kullanım aralığı 14-18 yaş arasını kapsadığı için çalışmada bu yaş aralığında yer alan ergenlerle sınırlı

kalınmıştır. 12 yaştan itibaren kullanılabilen bir ölçek ile birlikte ergenlik döneminin başından itibaren ebeveynleşme olgusu incelenebilir. Çalışma grubumuz akademik başarıları ve sosyokültürel düzeyi düşük olan ergenlerden oluştuğu için böyle bir ortamda ebeveynleşme adına bir çok risk faktörü gözlenebilmektedir. Bu sebeple çalışmayı akademik başarıları ve sosyokültürel düzeyi yüksek olan ergenlerle, risk faktörlerini minimize ederek gerçekleştirmek literatür adına farklı sonuçlar sunabilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma 14-18 yaş arasında akademik başarıları düşük, düşük sosyokültürel ortamda yaşayan ergenler ile gerçekleştirilmiştir. Ebeveynleşme çalışmaları özellikle yerli literatürde daha çok yetişkinler ile çalışılmaktadır. Bu durum mevcut çalışmanın önemini ortaya çıkartmaktadır. Çünkü bu kavram ne kadar erken tespit edilirse ailelere bu konu ile ilgili erkenden bilgilendirme sağlanabilir ve yetişkinlik döneminde ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçilebilir. Mevcut çalışmanın bulguları ilgili literatüre paralel olmakla birlikte araçsal ebeveynleşme de kardeş kavramı ile ilgili, duygusal ebeveynleşme de ise ebeveynler arası ilişkide ergenlerin düzenleyici rolü üstlenmesiyle ilgili farklı bakış açıları sunmaktadır.

Ebeveynleşme Türk toplumunda özellikle de geleneksel kültüre önem veren bölgelerde normalleştirilen bir kavramdır. Bu konuda gerçekleştirilecek aile eğitimleri ailelerin bilinçlenmesi adına oldukça önem arz etmektedir. Bu eğitimler belediyeler aracılığıyla yerel yönetimin çağrısıyla gerçekleştirilebileceği gibi Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla okullarda veli seminerleri şeklinde de gerçekleştirilebilir. Çocukların bazı hakları ebeveynleşme ile birlikte ihmal edilebilmektedir. Bu sebeple çocukların, çocuk hakları ile ilgili çalışmalara katılması, okul öncesi dönemden itibaren haklarının tanıtılması, ebeveynleşmeyi doğurabilecek birçok risk faktörünü en aza indirebilir. Haklarının farkında olan çocuklar bilinçli bir gelecek inşa edebilir. Bu durum kendi ailesinden başlayarak gelecek nesillere de faydalı olabilir. Duygusal ebeveynleşme, duygusal farkındalığı yüksek olmayan çocukları daha çabuk etkisi altına alabilir. Sosyal duygusal gelişimi yaşlılarına paralel olan ve duygusal okuryazarlığı olan çocuklar hem kendisinin hem de çevresindekilerin duygularını tanıır ve bu konuda daha bilinçli davranışlar sergileyebilir.

References

- Beffel, J. H., & Nuttall, A. K. (2020). Influences of parentification and benefit finding on prosocial behavior among typically developing siblings of individuals with autism spectrum disorder. *Research in Developmental Disabilities, 104*, 103694. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2020.103694>
- Błażek, M. (2016). Parental attitudes and parentification of children in families with limited parental care competencies. *Polish Journal of Applied Psychology, 14*(3), 93-108. <https://doi.org/10.1515/pjap-2015-0064>
- Borchet, J., Lewandowska-Walter, A., & Rostowska, T. (2016). The Relationship between the experience of parentification and self-esteem among young adults. *Polish Journal of Social Science, 11*(1), 99-113. <https://repozytorium.bg.ug.edu.pl/info/article/UOGeed4de130cd74fa28d4dce1361e49973/> adresinden 11.10.2024 tarihinde erişilmiştir
- Borchet, J., Lewandowska-Walter, A., Połomski, P., Peplińska, A., & Hooper, L. M. (2020). We are in this together: Retrospective parentification, sibling relationships, and self-esteem. *Journal of Child and Family Studies, 29*, 2982-2991. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01723-3>
- Boszormenyi-Nagy, I. & Spark, G. M. (1973). *Invisible loyalties: Reciprocity in intergenerational family therapy*. New York, NY: Harper & Row. <https://doi.org/10.4324/9781315825939>
- Byrne, B. M. (2013). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge. ISBN 9781138797031. <https://doi.org/10.4324/9780203805534>
- Burton, L. (2007). Childhood adultification in economically disadvantaged families: A conceptual model. *Family relations, 56*(4), 329-345. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2007.00463.x>
- Burton, S., Hooper, L. M., Tomek, S., Cauley, B., Washington, A., & Pössel, P. (2018). The mediating effects of parentification on the relation between parenting behavior and well-being and depressive symptoms in early adolescents. *Journal of Child and Family Studies, 27*, 4044-4059. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1215-0>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri.[Scientific research methods in education]*. Pegem Akademi.
- Byng-Hall, J. (2008). The significance of children fulfilling parental roles: Implications for family therapy. *Journal of Family Therapy, 30*(2), 147-162. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6427.2008.00423.x>

- Callaghan, J. E., Alexander, J. H., Sixsmith, J., & Fellin, L. C. (2016). Children's experiences of domestic violence and abuse: Siblings' accounts of relational coping. *Clinical child psychology and psychiatry*, 21(4), 649-668. <https://doi.org/10.1177/1359104515620250>
- Chen, C. Y. C., & Panebianco, A. (2019). Physical and psychological conditions of parental chronic illness, parentification and adolescent psychological adjustment. *Psychology & Health*, 35(9), 1075-1094. <https://doi.org/10.1080/08870446.2019.1699091>
- Cook, J. L. ve Cook, G. (2009). *Excerpt from child development principles and perspectives*. Boston: Allon & Bacon. ISBN: 0-205-31411-2.
- Çarkoğlu, A. (2016). Türkiye'de toplumsal cinsiyet rollerinin ve kadının toplumdaki yerinin kamuoyundaki algısı araştırması. [Research on public perception of gender roles and women's place in society in Türkiye]. Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Araştırmaları Merkezi. İstanbul, Türkiye. 21 Kasım 2024 tarihinde <https://www.khas.edu.tr/tr/haberler/turkiyede-toplumsal-cinsiyet-ve-kadin-algisi-arastirmasi-0> adresinden erişilmiştir.
- Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a silver bullet. *The Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(2), 139-152. <http://dx.doi.org/10.2753/MTP1069-6679190202>
- Hazen, N., Jacobvitz, D., & McFarland, L. (2005). Antecedents of boundary disturbances in families with young children: Intergenerational transmission and parent-infant caregiving patterns. *Journal of emotional abuse*, 5(2-3), 85-110. https://doi.org/10.1300/J135v05n02_05
- Holder, M. K., & Blaustein, J. D. (2014). Puberty and adolescence as a time of vulnerability to stressors that alter neurobehavioral processes. *Frontiers in neuroendocrinology*, 35(1), 89-110. <https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2013.10.004>
- Hooper, L. M. (2008). Defining and understanding parentification: Implications for all counselors. *Alabama Counseling Association Journal*, 34(1), 34-43.
- İplikçi, B. A & Şahin-Acar (2019). Kim ebeveyn? 12-yaş çocuklarının ebeveynleşme davranışlarını yordayan etkenler. [Who is a parent? Factors predicting parenting behaviors of 12-year-old children]. *Türk Psikoloji Dergisi*. 34(84), 1-15 <https://doi.org/10.31828/tpd1300443320180704m000007>
- Johnson, B. E., & Ray, W. A. (2016). Family systems theory. *Encyclopedia of family studies*, 1-5. DOI:10.1002/9781119085621.wbefs130
- Jurkovic, G. J (1997). *Lost childhoods: the plight of the parentified child*. New York, NY: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315825762>

- Jurkovic, G. J., Thirkield, A., & Morrell, R. (2001). Parentification of adult children of divorce: A multidimensional analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(2), 245-257. <https://doi.org/10.1023/A:1010349925974>
- Karagöbek, B. A. (2014). *The effect of maternal parentification history, maternal attachment styles, socioeconomic statues and children's self-construal on parentification roles and perceived parental caregiving*. Yayın No. 379987. [Master's Thesis, Middle East Technical University] Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Karataş, A., ve Kıran, B. (2023). Ebeveynleşme ve Bilişsel Esneklik Değişkenlerinin Ergenlerde Tükenmişliği Yordayıcılığının İncelenmesi. [Examining the Prediction of Parentification and Cognitive Flexibility Variables on Burnout in Adolescents]. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 324-341. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.1227280>
- Karataş, A., Uzun, N. B., & Gündüz, B. (2022). Parentification Scale Adolescent Form: A Validity and Reliability Study. *Journal of the Institute of Social Sciences, Hatay Mustafa Kemal University*, 19(50), 167-182. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hmkusbed/issue/74491/1200449>
- Khafi, T. Y., Yates, T. M., & Luthar, S. S. (2014). Ethnic differences in the developmental significance of parentification. *Family Process*, 53(2), 267-287. <https://doi.org/10.1111/famp.12072>
- Lewandowska-Walter, A., Borchet, J., Rostowska, T., Połomski, P., & Peplińska, A. (2017). Parentification and coping in polish adolescents. *Polish Journal of Social Science*, 12(1) https://www.researchgate.net/publication/325386504_Parentification_and_coping_in_polish_adolescents
- Masiran, R., Ibrahim, N., Awang, H., & Lim, P. Y. (2023). The positive and negative aspects of parentification: An integrated review. *Children and Youth Services Review*, 144, 106709. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106709>
- MEB(2022). 2022 ilk yerleştirme taban tavan yerleşme bilgileri. 10.07.2023 tarihinde https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_07/25103752_2022_ilk_yerles_tirme_taban_tavan_yerlesme_bilgileri.pdf adresinden erişilmiştir.
- Özbiler, S. (2022). Elkin, E., Beycan Ekitli. G.,(Ed.) Anneler ve Kızları [Mothers and Daughters] içinde (s.209-226). Ege Üniversitesi Yayınları.
- Perrin, M. B., Ehrenberg, M. F., & Hunter, M. A. (2013). Boundary diffusion, individuation, and adjustment: Comparison of young adults raised in divorced versus intact families. *Family Relations*, 62(5), 768-782. <https://doi.org/10.1111/fare.12040>

- Połomski, P., Peplińska, A., Lewandowska-Walter, A., & Borchet, J. (2021). Exploring resiliency and parentification in Polish adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(21), 11454. <https://doi.org/10.3390/ijerph182111454>
- Schleider, J. L., & Weisz, J. R. (2017). Family process and youth internalizing problems: A triadic model of etiology and intervention. *Development and psychopathology*, 29(1), 273-301. <https://doi.org/10.1017/S095457941600016X>
- Shute, R. H., & Slee, P. T. (2015). *Child development: Theories and critical perspectives*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315767987>
- Şenol, D., & Çalar, V. (2018). Toplumsal cinsiyet bağlamında Batman'da erkek olmak.[Being a man in Batman in the context of gender]. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (1), 1-16. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jscs/issue/49686/637011> adresinden 11.10.2024 tarihinden erişilmiştir
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (Sixth Edition). USA: Pearson Education Limited.
- Tedgard, E., Råstam, M., & Wirtberg, I. (2019). An upbringing with substance-abusing parents: Experiences of parentification and dysfunctional communication. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 36(3), 223-247. <https://doi.org/10.1177/1455072518814308>
- Zagefka, H., Jones, J., Caglar, A., Girish, R., & Matos, C. (2021). Family roles, family dysfunction, and depressive symptoms. *The Family Journal*, 29(3), 346-353. <https://doi.org/10.1177/1066480720973418>
- Żarczyńska-Hyla, J., Zdaniuk, B., Piechnik-Borusowska, J., & Kromolicka, B. (2019). Parentification in the experience of polish adolescents. The role of socio-demographic factors and emotional consequences for parentified youth. *The New Educational Review*, 55, 135-146. https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_15804_tner_2019_55_1_11 adresinden 11.10.2024 tarihinde erişilmiştir
- Wang, M., Liu, S., & Belsky, J. (2017). Triangulation processes experienced by children in contemporary China. *International Journal of Behavioral Development*, 41(6), 688-695. <https://doi.org/10.1177/0165025416662345>

Ethical and Author Declarations | Etik ve Yazar Beyanları

Authors' Contributions

In this study, the first author conducted the research, collected the data, and prepared the initial draft of the manuscript. The second author developed the theoretical/conceptual and methodological framework, supervised the research process, and revised the manuscript. Both authors contributed to the final version of the paper.

Conflict of Interest

The authors declare that they have no competing interests relevant to the content of this article.

Ethical Approve

The planning and implementation of this research were approved by the Ethics Committee for Social and Human Sciences of Hacettepe University with the decision dated 09.08.2023 and numbered 53286536-302.08-00003007616.

Use of Artificial Intelligence

An artificial intelligence tool was used in this study solely for the purpose of English translation. Apart from this, no other artificial intelligence tools were employed during the writing, analysis, or data processing stages of the research. The author(s) take full responsibility for the entire academic content of the study.

Yazarların Katkı Düzeyleri

Bu çalışmada birinci yazar araştırmayı yürütmüş, verileri toplamış ve makalenin ilk taslağını oluşturmuştur. İkinci yazar araştırmanın kuramsal/kavramsal ve metodolojik çerçevesini belirlemiş, araştırma sürecini yönetmiş ve makale metnini düzenlemiştir. Her iki yazar da makalenin son hâline katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarların, bu makalenin içeriğiyle ilgili beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Onay

Bu araştırmanın planlanması ve yürütülmesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Araştırmalar Etik Kurulu'nun 09.08.2023 tarihli ve 53286536-302.08-00003007616 sayılı kararıyla etik açıdan uygun bulunmuştur.

Yapay Zeka Kullanımı

Bu çalışmada İngilizce çeviri amacıyla yapay zeka aracı kullanılmıştır. Bunun dışında, araştırmanın yazım, analiz veya veri işleme aşamalarında başka herhangi bir yapay zekâ aracı kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm akademik içeriği yazarların sorumluluğundadır.

This study has been evaluated under double-blind peer review and verified to be free of plagiarism using iThenticate software.

Bu çalışma, çift taraflı kör hakemlik kapsamında değerlendirilmiş ve iThenticate yazılımı kullanılarak intihal içermediği teyit edilmiştir.

The studies published in our journal are published as open access under a CC-BY-NC-ND license.. Dergimizde yayımlanan çalışmalar CC-BY-NC-ND lisansı altında açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

Ethical disclosure | Etik bildirim: ebfd@ankara.edu.tr